

1.01 Izvirni znanstveni članek

UDK: 929Slavič M.:378.6:2(497.4Ljubljana)(091)

Maksimilijan Matjaž

dr. teologije, izredni profesor pri Katedri za Sveto pismo in judovstvo,
Teološka fakulteta UL, Poljanska c. 4, p. p. 2007, SI – 1001 Ljubljana
e-naslov: maksimilijan.matjaz@teof.uni-lj.si

MATIJA SLAVIČ – PROFESOR, BIBLICIST IN DRŽAVNIK

UVOD

Ob stoletnici prenosa škofijskega sedeža iz Št. Andraža v Maribor leta 1959 je lavantinski škofijski ordinariat v Mariboru izdal prvo knjigo novega prevoda Svetega pisma Stare zaveze. Njen prevajalec prof. dr. Matija Slavič (1877–1958) je umrl dobro leto prej (25. oktobra 1958), sredi prevajanja zadnjih delov Stare zaveze. V uvodu knjige mu je tedanji mariborski škof dr. Maksimilijan Držeknik, ki je vodil njegov pogreb na domačem križevskem pokopališču, izrekel posebno hvaležnost za to njegovo življenjsko delo, ki se mu je v zadnjih letih popolnoma posvetil.³³² Do Svetega pisma je imel dr. Slavič vse življenje prav poseben odnos. Zanj ni bila to samo znanstvena knjiga, tudi ne samo najbolj brana in razširjena, temveč knjiga navdiha, ki spreminja vsakogar, ki jo jemlje v roke spoštljivo in iskreno, kakor je zapisal v svojem poslovilnem govoru njegov naslednik prof. dr. Jakob Aleksič. »Profesor Slavič se je bližal sv. pismu kakor Mojzes gorečemu grmu«. ³³³ Ta njegova plemenita, visoko etična in spoštljiva drža je zaznamovala tudi vse njegovo bogato znanstveno, domoljubno, kulturno in pedagoško dejavnost.

1 OBETAVEN ŠTUDENT

Matija Slavič se je rodil 27. januarja 1877 v Bučevcih pri Ljutomeru. Prve razrede osnovne šole je obiskoval v domačih Križevcih, nato pa nadaljeval na nemški šoli v Radgoni, kjer se je od sošolcev Prekmurcev naučil tudi

³³² Novi izdaji svetega pisma na pot, v: *Sveto pismo Stare zaveze*. Prvi del: *Zgodovinske knjige*. Iz hebrejskega jezika prevedel dr. Matija Slavič. Maribor: Lavantinski škofijski ordinariat, 1959, str. V–VII.

³³³ Govor izrednega profesorja dr. J. Aleksiča, v: *In memoriam. Spominski zbornik Teološke fakultete* (ur. Franc Grivec), Ljubljana 1958, str. 47 (dalje: Govor izrednega profesorja J. Aleksiča).

madžarščine.³³⁴ Leta 1889 se je vpisal na klasično gimnazijo v Mariboru, kjer je leta 1897 z odliko maturiral. Nato je vstopil v mariborsko bogoslovje in bil tam med drugim zelo dejaven v literarnem društvu Slomšek ter sodelavec glasila mariborskih bogoslovcev *Lipica*.³³⁵ Dva letnika je bil njen urednik (1898/1899, 1899/1900) in v tem času je objavil kar nekaj krajših teoloških prispevkov.³³⁶ Ob stoletnici Slomškovega rojstva je Slavič pripravil prvo daljšo razpravo, kjer je predstavil Slomška kot pedagoga³³⁷ in s tem že nakazal tudi svojo prihodnjo vzgojno in narodnostno usmeritev. Po treh letih študija na mariborskem bogoslovnem učilišču je 20. junija 1900 prejel duhovniško posvečenje. Med četrtnim letnikom študija je opravljal svojo prvo kaplansko službo v župniji Hoče pri Mariboru. Že jeseni leta 1901 pa ga je mariborski škof dr. Mihael Napotnik (1850–1922), ki je hitro spoznal njegovo izredno nadarjenost, poslal na doktorski študij teologije na Dunaj.

Slavič je na Dunaju bival v slavnem zavodu Frintaneum pri cerkvi sv. Avgušтина, kjer se je do leta 1919, ko je bil zavod ukinjen, izobraževalo veliko število slovenskih duhovnikov, ki so odločilno posegli ne samo v versko in cerkveno, temveč tudi v kulturno, socialno in politično življenje na Slovenskem. Med njimi so bili bodoči škofje: Anton Bonaventura Jeglič, Jakob Maksimilijan Stepišnik, Mihael Napotnik in številni bogoslovni profesorji, med drugim biblicist Janez Evangelist Krek, Jože Hohnjec, Andrej Snoj, Jože Ulaga in Anton Jehart.³³⁸ V zavodu so poleg kanonskega prava in cerkvene zgodovine posvečali največ pozornosti prav biblicistiki in študiju orientalskih jezikov. Slavič se je tako hitro navdušil in izpopolnil v biblični hebrejščini, aramejščini, arabščini in grščini. Poleg latinščine, ki je bila prvi študijski jezik na Dunaju, je zmožal komunicirati in študirati v večini glavnih evropskih jezikov, to je v nemščini, angleščini, francoščini, italijanščini, madžarščini, češčini in hrvaščini. Iz njegove bibliografije, ki je nastala v času študija na Dunaju, je razvidno, da je z velikim zanimanjem spremljal razvoj teologije in predvsem biblične znanosti ter o tem vestno poročal v znanstveni reviji mariborske bogoslovne šole *Voditelj v bogoslovnih vedah* (VBV).³³⁹ Posebno pozornost je takrat dodatno posvečal pavlinskim študijam

³³⁴ Prim. Viktor Vrtnjak, Matija Slavič in njegovo delo za Prekmurje, v: *Naše Prekmurje: zbrane razprave in članki* (ur. Viktor Vrtnjak), Murska Sobota 1999, str. 318 (dalje: Vrtnjak, Matija Slavič in njegovo delo za Prekmurje).

³³⁵ Njegov prvi članek Načrt svetovne ekonomije božje, v: *Lipica* 26 (1987/1898) 6, str. 183–191, predstavi patristično interpretacijo svetopisemskega poročila o stvarjenju in prvem grehu.

³³⁶ O indeterminizmu in determinizmu, pa npravnih svobodi, v: *Lipica* 27 (1898/1899) 3, str. 82–87, str. 131–139; Marija – naš ideal, v: *Lipica* 27 (1898/1899) 9, str. 259–272; Pravo modroslovje, v: *Lipica* 28 (1899/1900) 1, str. 2–10; Najvažnejši dokazi zoper panteizem v obeh sumah sv. Tomaža, v: *Lipica* 28 (1899/1900) 8, str. 243–252; Jezus Kristus, Bog – človek, v: *Lipica* 29 (1900/1901) 4, str. 116–126.

³³⁷ *Slomšek – pedagog*. Vzgojeslovna študija po Slomškovih iskrich, v: *Almanah* (ur. F. Ks. Grivec), Ljubljana 1901, str. 19–59.

³³⁸ Prim. France M. Dolinar, Frintaneum (Avguštinij) in Cerkev na Slovenskem, v: *Bogoslovni vestnik* (BV) 67 (2007), št. 1, str. 19–22.

³³⁹ Že leta 1902 je predstavil delo takrat vodilnega evropskega orientalista Paula Dornstetterja, *Biblische Studien*, Freiburg 1902, v: *Voditelj v bogoslovnih vedah* (VBV) 5 (1902), št. 4, str. 493–496, ki kritično raziskuje hebrejsko zgodovino in arheološka odkritja od časa očaka Abrahama do danes. Naslednje leto je objavil dva krajša pregledna članka z naslovom *Najnovejše arabske študije*,

in dogmatiki,³⁴⁰ kar je bila podlaga njegove doktorske disertacije, ki jo je zagovarjal leta 1905, izdal pa leta 1911, z naslovom *Des Ephesier- und Kolosserbriefes Lehre über die Person Christi und sein Heilswerk*, Verl. Mayer, Wien.³⁴¹ V nalogi želi najprej predstaviti miselno ozadje dveh Pavlovih pisem, ki sta nastali na stičišču dveh kultur, helenistične in orientalne, kar je bilo plodno okolje za rojevanje vedno novih kultov in herezij. Pavel se je moral zelo boriti, da bi mlade krščanske skupnosti ne podlegle njihovim vplivom in izgubile eno temeljnih sporočil krščanstva, da je namreč Bog v Kristusu združil nebeško in zemeljsko, duhovno in telesno, torej božje in človeško. To sporočilo je bilo že na začetku ogroženo z ene strani od različnih judovskih skupin, ki so vztrajale na ritualizmu Mojzesove postave, z druge strani pa od raznih filozofsko-gnostičnih struj v skupnosti, ki so prisegale na pomen spoznanja, askeze in duhovne modrosti kot najvišje stopnje osvobajanja od telesnosti. Slavič v nalogi zelo argumentirano poveže in povzame različne pavlinske argumente, ki dokazujejo, da je prav v skrivnosti Jezusove Bogo-človeške osebe temelj človekove svobode in integritete. Pri tem polemizira s poskusi imanentnega samoodreševanja, kakor ga uči budizem, ki vodi človeka v individualizem in razpad skupnostnih vrednot.³⁴² V delu je mogoče že prepoznati teološko-antropološke temelje poznejšega Slavičevega prizadevanja za socialno pravičnost in pravico malih narodov do avtonomije ter vsestranskega razvoja.³⁴³ Naloga je bila javno pohvaljena in je zanj prejel nagrado Lackenbacherjeve ustanove.³⁴⁴

Po vrnitvi z Dunaja je bil dr. Slavič jeseni 1905 nastavljen za nemškega pridigarja pri Marijini cerkvi v Celju in hkrati za veroučitelja na dekliški šoli. V tem času se je intenzivno pripravljaj na svojo prihodnjo profesorsko službo z načrtnim študijem temeljne biblične literature, kar je razvidno iz njegove

v: *VBV* 6 (1903), št. 1, str. 122–125; 2, str. 245–247, kjer je predstavil najnovejša arheološka odkritja na arabskih tleh, še posebej razne zapise arabskih in hebrejskih imen, ki jih zelo zanimivo predstavi in opredeli v odnosu do izrazov v Bibliji. Na koncu navdušeno pozdravi odločitev papeža Leona XIII., ki je leta 1902 ustanovil znamenito biblično komisijo, s katero se je tudi v Katoliški cerkvi uradno začela doba znanstvenega raziskovanja Svetega pisma in promocija bibličnega študija.

³⁴⁰ Glej predstavitev dela glavnega biblicista na dunajski univerzi Fr. X. Pölzla, *Der Weltapostel Paulus*, Regensburg 1905, v: *VBV* 8 (1905), št. 4, str. 474–475, ter *Lehrbuch der Dogmatik* (Paderborn 1902–1903) avtorja evropskega slovesa Josepha Pohlea, v: *VBV* 8 (1905), št. 1, str. 110–111.

³⁴¹ Slovensko bi se naslov glasil: *Nauk pisem Efežanov in Kološanov o Kristusovi osebi in njegovem odrešenjskem delu*. Matija Slavič, *Des Ephesier- und Kolosserbriefes Lehre über die Person Christi und sein Heilswerk*, Verl. Mayer & Co., Wien 1911 (dalje: Slavič, *Des Ephesier- und Kolosserbriefes Lehre*).

³⁴² Prim. Slavič, *Des Ephesier- und Kolosserbriefes Lehre*, str. 4–5.

³⁴³ V času priprave svojega doktorata je Slavič temeljito predelal in predstavil knjigo svojega dunajskega profesorja Franza M. Schindlerja, *Die Soziale Frage der Gegenwart vom Standpunkte des Christentums*, Wien 1905, ki je takrat veljala za kompendij krščanskega družboslovja. Profesor zagovarja pravico ljudstva do osnovne blaginje in izobrazbe, kar je podlaga za splošni gospodarski napredek; spodbuja ustanavljanje stanovskih organizacij, ki morajo skrbeti za zavarovanje delavcev, kmetov in kmetij; glej: *VBV* 9 (1906), št. 2, str. 228–229.

³⁴⁴ Nagrado so podeljevali za orientalske študije, za raziskovalno delo v tujini in za izjemne svetopisemske razprave; prim. Matija Slavič, Lackenbacherjeve ustanove, v: *VBV* 8 (1905), št. 1, str. 120.

tedanje bibliografije.³⁴⁵ Edina daljša znanstvena razprava, ki jo je v tem času napisal, je bila posvečena filozofsko-teološkemu vprašanju glede razmerja med razumom in voljo.³⁴⁶ Jeseni 1911 ga je škof Napotnik imenoval za nadomestnega profesorja bibličnih ved stare zaveze na bogoslovnem učilišču v Mariboru. Za študente je pripravil učbenik biblične arheologije v latinščini³⁴⁷ in se s tem delom leta 1913 habilitiral v provizornega profesorja, leta 1916 pa v rednega profesorja za biblične vede stare zaveze in orientalske jezike. Med tem časom je prvič potoval na Bližnji vzhod, kje se je izpopolnjeval v biblični arheologiji in študiju orientalskih jezikov. Leta 1914 je izdal strokovno zelo kvaliteten potopis po Egiptu, ki je bil potem kar nekajkrat ponatisnjen v visoki nakladi.³⁴⁸ Leta 1922 je dr. Slavič že kot redni profesor ljubljanske Teološke fakultete preživel študijsko leto na Bibličnem inštitutu v Rimu, ki ga je leta 1909 ustanovil papež Pij X. kot centralno katoliško ustanovo za preučevanje Svetega pisma. Tam je izpopolnil svoje znanje biblične hermenevtike in prevajanja, saj je bilo temeljno poslanstvo inštituta prav študij bibličnih jezikov in kultur okolja, v katerem je nastajalo Sveto pismo. Latinska Vulgata je sicer še vedno veljala za uradni cerkveni prevod Svetega pisma, študij in prevajanje Svetega pisma pa je temeljilo na izvirnih svetopisemskih jezikih.

2 BIBLICIST IN TEOLOG

Takoj po nastopu profesorske službe v Mariboru se je dr. Slavič intenzivno posvetil zadnjim pripravam na svoj največji strokovni izziv, to je nov prevod Svetega pisma v slovenski jezik. V *Voditelju* je redno objavljaj recenzije temeljnih znanstvenih študij iz biblične eksegeze, hermenevtike in hebrejskega jezikoslovja.³⁴⁹ Leta 1915 je objavil razpravo *K novi izdaji slovenskega sv. Pisma*,³⁵⁰ v kateri je želel animirati strokovno javnost za sprejem novega prevoda ter pred-

³⁴⁵ Leta 1906 je predstavil zbirko znanstvenih bibličnih komentarjev, ki so izhajali pri dunajski založbi Mayer & Co. 1905, v: *VBV* 9 (1906), št. 2, str. 226–227; v naslednjih letih je predstavil še druga temeljna dela za študij Stare zaveze: *Die Genesis nach dem Literalsinn erklärt* von Gottfried Hoberg, Freiburg 1908, v: *VBV* 11 (1908), št. 3, str. 311–312; *Introduction generalis in Scripturam Sacram*, Ratisbonae 1908, v: *VBV* 11 (1908), št. 4, str. 437–438; *Theologia biblica I.*, Freiburg 1908, v: *VBV* 12 (1909), št. 1, str. 101–102; *Vosen-Kaulen, Hebräische Grammatik*, Freiburg 1909, v: *VBV* 13 (1910), št. 4, str. 365.

³⁴⁶ Matija Slavič, *Razum in volja pa vera*, v: *VBV* 11 (1908), št. 2, str. 129–143.

³⁴⁷ Matija Slavič, *Archeologiae biblicae summarium*, Maribor 1912.

³⁴⁸ Matija Slavič, *V deželi Faraonov*, Maribor 1914; ponatis 1923, 1925, 1927.

³⁴⁹ Prim. Matija Slavič, F. Kaulen, *Einleitung in die Heil. Schrift des Alten und Neuen Testaments*, Freiburg 1911, v: *VBV* 15 (1912), št. 1, str. 84–85; Vosen et Kaulen, *Rudimenta linguae hebraicae*, Freiburg 1911, v: *VBV* 15 (1912), št. 1, str. 96; R. Munz, *Die Allegorie des Hohen Liedes*, Freiburg 1911, v: *VBV* 16 (1913), št. 3, str. 288, E. C. Griwnacky, *Hermeneutica biblica*, Brunae 1911, v: *VBV* 16 (1913), št. 3, str. 289; H. Lindemann, *Florilgium hebraicum locos selectos librorum V. T.*, Freiburg 1912, v: *VBV* 16 (1913), št. 1, str. 100; I. Doeller, *Compendium Hermeneuticae biblicae*, Paderborn 1914, v: *VBV* 17 (1914), št. 2, str. 183; H. Lindemann, *Florilgii hebraici lexicon*, v: *VBV* 17 (1914), št. 3, str. 296; P. Vlašić, *Savremena biblijska pitanja*, Rijeka 1914, v: *VBV* 17 (1914), št. 4, str. 392; G. Hoberg, *Katechismus der biblischen Hermeneutik*, Freiburg 1914, v: *VBV* 17 (1914), št. 4, str. 392–393; A. Hudal, *Die religiösen und sittlichen Ideen des Spruchbuches*, Rom 1914, v: *VBV* 18 (1915), št. 4, str. 282–283; G. Hoberg, *Katechismus der messianischen Weissagen*, Freiburg 1915, v: *VBV* 18 (1915), št. 4, str. 283–284.

³⁵⁰ *VBV* 18 (1915), št. 2, str. 85–104.

staviti sodobna prevajalska načela. Po vsej Evropi je bil to čas pravega razcveta bibličnih znanosti od arheologije, jezikoslovja, eksegeze do teologije. To je spodbujalo nova kritična prevajanja Svetega pisma v sodobne jezike, kar se je pri sosednjih narodih že dogajalo. Tudi na Slovenskem je bila velika potreba po novem prevodu, ne samo zaradi tega, ker je »Wolfova biblija« iz leta 1859 praktično že pošla, ampak predvsem zato, ker so v njej mnoge oblike že zastarele in niso več odgovarjale razvoju slovenskega jezika. Prvo načelo prevajanja po Slaviču je natančnost in zvestoba izvirniku, za kar je še vedno veljala Vulgata, pri čemer je potrebno nejasna mesta preverjati tudi s hebrejskim ali grškim izvirnikom ter s prevodi v drugih jezikih. Drugo načelo je skrb za jasno in natančno izražanje v slovenskem jeziku, da se ne izgubi noben »atom božje besede«. ³⁵¹ Tretje pomembno načelo prevajanja po Slaviču pa je skrb za kontinuiteto slovenskega prevoda Svetega pisma. Dalmatin in Trubar sta dobresedno oralna ledino in ustvarila slovenski biblični jezik, ki ohranja svojo veljavo in ga mora upoštevati vsak naslednji prevajalec. Slavič je zelo cenil tudi prvi katoliški prevod Svetega pisma, ki ga je pod Herbersteinovim mentorstvom v letih 1784–1802 opravil Jurij Japelj (1744–1807) s sodelavci. ³⁵² Tudi ta prevod je bil sicer narejen na osnovi Vulgate, vendar pa si je pri prevajanju pomagal z znamenito dvanajstjezično Hutterjevo Biblijo iz leta 1599 z bibličnimi teksti v sirščini, hebrejščini, grščini, latinščini ter s prevodi v nemščini, češčini, italijanščini, španščini, francoščini, angleščini, danščini in poljščini. Poleg tega pa je uporabljal tudi cerkvenoslovanske biblične prevode, ki se opirajo na bogato tradicijo vse do sv. Cirila in Metoda. V nadaljevanju razprave omenja Slavič tudi prevode celovškega biblicista p. Placida Javornika (1803–1864), ki je prevajal Sveto pismo po naročilu škofa Slomška (1800–1864). ³⁵³ Tudi on je prevajal na podlagi latinske Vulgate, uporabljal pa je tudi takrat najsodobnejšo nemško kritično izdajo Svetega pisma teologa in orientalista Josepha Franza Alliolijsa (1793–1873). Slavič se je strinjal z Javornikovim principom slovenjenja svetopisemskih lastnih imen. Načeloma je namreč hotel vrniti hebrejsko obliko, vendar pri tem ni pretiraval. Imena, ki so bila že zelo uveljavljena, je samo delno prilagodil ali pa celo ostal pri latinski varianti, vendar pa je med vejice oziroma opombe zapisal izvirno obliko. Tukaj Slavič upravičeno pripomni, da načelo »hebraica veritas« povsod ne velja, ker ima lahko tu in tam tudi Vulgata starejšo in bolj pristno obliko kakor hebrejski masoretski tekst. ³⁵⁴ V zaključku povzame Slavič pomembno prevajalsko načelo, ki razkriva lep značaj ne samo velikega intelektualca, ampak tudi velikega in

³⁵¹ Prim. Matija Slavič, *K novi izdaji slovenskega sv. Pisma*, str. 86.

³⁵² Prim. Maksimilijan Matjaž, Jurij Japelj, prevajalec Svetega pisma in nosilec reformnih idej škofa Herbersteina, v: *Kamniški zbornik* 18 (2006) (ur. Marjeta Humar), str. 107–111.

³⁵³ Prim. Maksimilijan Matjaž, Slomškova prizadevanja za slovensko Sveto pismo, v: *Studia Historica Slovenia (SHS)* 11 (2011) 2–3, str. 867–884.

³⁵⁴ Matija Slavič, *K novi izdaji slovenskega sv. Pisma*, str. 93.

skromnega človeka: »Na tej podlagi zidajmo naprej! Preiščimo, koliko so dosedanje slovenske biblije podale čisto in jasno vsebino Vulgate (...) Kar je v tej obliki dobrega in lepega in odgovarja razvoju našega jezika, to ohranimo! Kar je pri tem pomanjkljivega in nepopolnega, to naredimo boljše in popolnejše.«³⁵⁵

Po teh sodobnih prevajalskih načelih je po naročilu škofa Jegliča začel prevajati Novo zavezo Slavičev ljubljanski kolega, izredni profesor Svetega pisma nove zaveze na Teološki fakulteti v Ljubljani, dr. Andrej Snoj (1886–1962). Ob pomoči klasičnega filologa dr. Frančiška Jereta in jezikoslovca dr. Gregorija Pečjaka je prevajal Novo zavezo dosledno iz grškega izvirnika, kar je bilo za tisti čas pogumno dejanje, ker je Vulgata še vedno veljala za normativno podlago vseh prevodov v Katoliški cerkvi.³⁵⁶ V izdaji prvega dela Nove zaveze, ki je izšel leta 1925, dr. Snoj obširno predstavi načela prevajanja,³⁵⁷ ki jih je nakazal že dr. Slavič.

3 DOMOLJUB IN DIPLOMAT

Prva svetovna vojna z njenimi posledicami je korenito posegla tudi v življenje prof. Slaviča. Medvojni in povojni čas izgradnje nove države je predstavljal velik izziv za domoljuba in intelektualca, kakor je bil Slavič. Kot profesor na bogoslovnem učilišču sicer ni bil vpoklican na fronto, je pa sprejel službo vojaškega kurata ter službo veroučitelja na vojaški realki in od 1916 tudi na državni realki v Mariboru.³⁵⁸ Spet se je zelo posvetil svojim slušateljem, ki so se večinoma pripravljali na odhod na bojišče. Prav zanje je pripravil zelo odmevno žepno izdajo nedeljskih in prazničnih evangelijev s prirejeno duhovno razlago. Leta 1916 je knjižica najprej izšla v nemškem jeziku,³⁵⁹ naslednje leto pa še v slovenščini in madžarščini.³⁶⁰ Ko je bil septembra 1918 v Mariboru ustanovljen Narodni svet za slovensko Štajersko, ki ga je vodil dr. Karel Verstovšek, njegov podpredsednik pa je bil bogoslovni profesor dr. Josip Hohnjec, je bil takoj

³⁵⁵ Prav tam, str. 87.

³⁵⁶ Prim. France Rozman, Prevajanje Svetega pisma na Slovenskem, v: *BV* 50 (1990), št. 4, str. 438.

³⁵⁷ Prim. Andrej Snoj, O svetem pismu, v: *Sveto pismo Novega zakona. Prvi del: Evangeliji in Apostolska dela*, Ljubljana 1925, str. V–IX. Prvo načelo prevajanja je, da je potrebno doseči čim večjo skladnost prevoda z izvirnim besedilom, ki ga predstavljajo soglasni grški rokopisi. Kjer se ti rokopisi ne strinjajo, se upošteva Vulgata, ki velja za najvažnejšo pričo izvirnega besedila. Kadar pa je iz različnih rokopisov težko določiti, katera različica je prvotna, je potrebno upoštevati notranje tekstne razloge. Mesta pa, ki jih Vulgata prevaja manj jasno ali manj točno, je potrebno v smislu okrožnice papeža Leona XIII. *Providentissimus Deus* prevajati po grškem izvirniku. Prevod mora nadalje upoštevati tudi dosedanje prevode v slovenski jezik in iskati najboljše rešitve v duhu sodobnega jezika. Še posebej lastna imena naj ohranjajo kar se da že udomačeno obliko. Posebno pozornost je potrebno posvetiti prevajanju hebrejskih oblik in pesniških ter paziti, da je izražena izvirna »miselna vsebina z vsemi njenimi vrednotami«. (str. VIII).

³⁵⁸ Prim. Viktor Vrtnjak, Matija Slavič in njegovo delo za Prekmurje, str. 315–348, tukaj str. 321.

³⁵⁹ Matija Slavič, *Sonn- und Festtagsevangelien mit erklärenden Zusprüchen*, Lavanter Ordinariat, Marburg 1916.

³⁶⁰ Matija Slavič, *Nedeljski in prazniški evangeliji z razlago in opomini*, Kn. šk. lav. ordinariat, Maribor 1917; *Vasárnapi és ünnepi evangéliumok*, Budapest 1917.

povabljen vanj tudi dr. Slavič, ki mu je bil zaupan pododsek za Prekmurje.³⁶¹ Še isto leto je prehodil celotno pokrajino med Muro in Rabo, obiskal večino tamkajšnjih duhovnikov in zbral ogromno podatkov, ki so mu pozneje služili za argumentirano obrambo slovenskih pravic na mirovni konferenci v Parizu.³⁶² Konec leta 1918 je postal član slovenskega dela jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci v Parizu. Sestavil je dve spomenici, v katerih je z jezikovnih, etnografskih in drugih stališč utemeljeval zahtevo jugoslovanske delegacije po priključitvi celotnega slovenskega ozemlja med Muro in Rabo h Kraljevini SHS.³⁶³ Ta dva dokumenta sta odločilno vplivala, da so se velike države na konferenci začele nagibati v korist Slovencev. Nekaj je k temu prispevala tudi nevarnost razglasitve sovjetske republike na Madžarskem in strah pred vdorom boljševizma na zahod.³⁶⁴ Jugoslovanska vojska je tako dobila iz Pariza dovoljenje, da zasede Prekmurje in tam uvede civilno upravo, kar se je zgodilo 12. avgusta 1919.³⁶⁵ S tem je bilo okronano tudi Slavičevo narodno, politično in diplomatsko poslanstvo. Vendar se ni predajal prevelikemu zanosu. Po napornem prepričevanju zahodnih zaveznic v Parizu je moral septembra intervenirati tudi v Beogradu, da bi preprečil hrvaški poskus delitve Prekmurja, ki se je skliceval na cerkvenopravno pripadnost dela Prekmurja zagrebški nadškofiji.³⁶⁶ Bridko je okusil sprevrženost in aroganco velikih sil in njihovo brezbriznost do interesov malega naroda. Pogajanja z Madžarsko glede poteka meje so se končala šele leta 1924.³⁶⁷ Z bolečino je opazoval nove krivice, ki so se dogajale Slovincem pri vzpostavljanju narodnostne meje, saj so številne slovenske vasi, kljub prepričljivim dejstvom, ki jih je predstavil v njihov prid, ostale odrezane od slovenske matice.³⁶⁸ Vsi poznavalci pa so si edini, da bi bilo brez vsestransko izobraženega diplomata in jezikoslovca, gorečega, a skromnega domoljuba in teologa dr. Slaviča Prekmurje za Slovence izgubljeno.³⁶⁹

³⁶¹ Prim. Bogo Teply, Dr. Fran Kovačič in dr. Matija Slavič - njuno delo za Prekmurje. V: *Panonski zbornik*. Murska Sobota 1966, str. 310–321, tukaj str. 313 (dalje: Teply, Dr. Fran Kovačič in dr. Matija Slavič – njuno delo za Prekmurje).

³⁶² Prim. Viktor Vrbnjak, Matija Slavič in njegovo delo za Prekmurje, str. 325.

³⁶³ Matija Slavic, *Le Prekmurje: La Question du Prekmurje, de la Styrie et de la Carinthie*, Paris 1919; *De la Statistique du Prekmurje. La Question du Prekmurje, de la Styrie et de la Carinthie*, Paris 1919; ponatis in prevod v: Matija Slavič: *Naše Prekmurje* (Viktor Vrbnjak, ur.), str. 93–162. V poljudni obliki je te dokumente predstavil v dveh knjižicah: *Prekmurje*, Ljubljana 1921; *Naše Prekmurje*, Celje 1923.

³⁶⁴ Prim. Viktor Vrbnjak, Matija Slavič in njegovo delo za Prekmurje, str. 329–330.

³⁶⁵ Prim. Bogo Teply, Dr. Fran Kovačič in dr. Matija Slavič - njuno delo za Prekmurje, str. 318.

³⁶⁶ Prim. Stanko Ojnik, Dr. Matija Slavič v usodnih časih prekmurskih Slovencev, v: *Zbornik referatov. Matija Slavič 1877–1958* (ur. Stanko Ojnik), Maribor 1997, str. 11–24, tukaj str. 23.

³⁶⁷ Prim. Matija Slavič, *Prekmurske meje v diplomaciji. Slovenska krajina*, Beltinci 1934, str. 82–107.

³⁶⁸ Prim. Matija Slavič, Neodrešeni panonski Slovenci, v: *Slovenec*, št. 172, 31. julij 1919, priloga.

³⁶⁹ Prim. Vekoslav Grmič, Ob 120-letnici rojstva teologa, publicista in narodnoobrambnega delavca dr. Matije Slaviča, v: *ČZN* 68 (1997) 2, str. 155–156; Viktor Vrbnjak, Delo dr. Matije Slaviča in njegov pomen za Prekmurje, v: *Stopinje* 1999, str. 47–49. Ozadje dogajanja na mirovni konferenci v Parizu ter delo razmejčitvene komisije v Londonu leta 1920, pri kateri je tudi sodeloval, je Slavič pozneje izčrpno opisal v dveh razpravah: Narodnost in osvoboditev Prekmurcev, v: *Slovenska krajina*, Beltinci 1935, str. 46–82; Prekmurske meje v diplomaciji, v: *Slovenska krajina*, Beltinci 1935, str. 83–107, ponatis v: *Matija Slavič: Naše Prekmurje* (ur. Viktor

Čeprav se je Slavič po letu 1920 spet bolj posvečal svojemu profesorskemu in znanstvenemu delu, je ostal še vedno zelo dejaven tudi na narodnem in vzgojnem področju. Na pobudo ljubljanskega škofa Antona B. Jegliča je postal leta 1922 predsednik pripravljalnega odbora za peti slovenski katoliški shod, kjer se je ponovno izkazal kot izvrsten organizator in vplivni javni voditelj.³⁷⁰ Zelo dejaven je bil tudi pri organiziranju študentov in katoliških izobražencev, še posebej na Štajerskem, kjer je močno promoviral Slomškov narodno-obrambni versko-vzgojni pristop.³⁷¹ Odločilno je pripomogel k prenovi katoliškega kulturnega in političnega gibanja in se pri tem navduševal nad idejo papeža Pija XI. o Katoliški akciji, ki bi lahko bolje formirala in organizirala sodelovanje krščanskih laikov v družbenem in političnem življenju.³⁷² Prav ta slednja narodno-politična dejavnost, ki pa je naravna posledica njegovega visokega poklicnega državniskega in pedagoškega etosa, je dr. Slaviču že v takratnem času priklicala negativno pozornost nacionalističnih in ideoloških nasprotnikov, po vojni pa odkrito preganjanje s strani oblastnega režima.³⁷³

4 PRIZADEVANJE ZA SAMOSTOJNO SLOVENSKO UNIVERZO

Slavič se je vrnil iz Pariza v Maribor poleti 1919, to je v letu, ko se je v Ljubljani ustanavljala slovenska univerza. Že zaradi svojih diplomatskih izkušenj se je takoj vključil v širši krog teoloških profesorjev, ki so si prizadevali za ustanovitev samostojne teološke fakultete v Ljubljani in njeno vključitev v novo slovensko univerzo. Zavedal se je, da je ustanovitev samostojne univerze za slovenski narod, ki se bori za uveljavitev svoje pravkar pridobljene državnosti, izrednega pomena. Kranjski deželni zbor je že leta 1898 zahteval ustanovitev univerze s filozofsko, pravno in teološko fakulteto in odobril sredstva za habilitacijo bodočih profesorjev, a kljub naklonjenosti pristojnega ministra so bila vse do propada habsburške monarhije ta prizadevanja neuspešna.³⁷⁴ Narodni svet v Ljubljani je tako že novembra 1918 ustanovil Vseučiliško komisijo, ki naj bi čim prej ustvarila pogoje za ustanovitev slovenske univerze. V komisijo, ki jo

Vrbnjak), str. 213–264. O Slavičevem plemenitem in skromnem značaju pričuje tudi dr. Jože Smej (Odmevi Slavičevega dela za osvoboditev Prekmurcev v zbornikih Stopinje in v knjigi dr. Zsiga Tibor, Muravidetöl Trianonig, v: *Zbornik referatov. Matija Slavič 1877–1958*, Maribor 1997, str. 35–41), ko omenja njegov govor na proslavi 20-letnice osvoboditve Prekmurja 11. septembra 1938 v Črenšovcih, kjer je imel najkrajši govor, ki ga je zaključil z besedami: »Na mirovni konferenci v Parizu so ugovarjali, da nova meja ne bo strateško dobra, mi pa smo vedeli, da sta ljubezen in zvestoba ljudstva najboljše poročstvo za trdnost meja. Naše prekmurske meje varujejo vaša zvesta srca.« (str. 36).

³⁷⁰ Prim. Viktor Vrbnjak, Matija Slavič in njegovo delo za Prekmurje, str. 332.

³⁷¹ Prim. Matija Slavič, Slomšek - vzgojitelj mladine, v: *Stráža* 16 (1924), št. 92, str. 2; Beseda s Slomškovega groba, v: *Slovenec*, št. 185, 17. avgust 1926, str. 4–5.

³⁷² Prim. Matija Slavič, Katoliška akcija, v: *Čas* 23 (1928/29) 7, str. 289–307.

³⁷³ Prim. Viktor Vrbnjak, Matija Slavič: Naše Prekmurje, str. 332–333.

³⁷⁴ Prim. Jože Ciperle, Po poti do univerze v Ljubljani, v: *Ustanovitev Univerze v Ljubljani v letu 1919*, Ljubljana 2009, str. 11–28, tukaj str. 25.

je vodil dr. Karel Verstovšek, predsednik Narodnega sveta za Štajersko, so bili imenovani tudi trije teološki učitelji iz ljubljanskega škofijskega semenišča: zgodovinar dr. Janez Zore, ki je postal podpredsednik komisije, filozof dr. Aleš Ušeničnik in moralist dr. Janez Janežič, ki pa ga je kmalu zamenjal zgodovinar dr. Josip Srebrnič. Od vsega začetka je na sejah sodeloval tudi dr. Franc Grivec, ki je bil kot profesor vzhodnega bogoslovja na teološki fakulteti v Zagrebu dejansko prvi habilitirani profesor bodoče Teološke fakultete ljubljanske univerze.³⁷⁵ Kljub široki načelni podpori, ki jo je komisija imela v javnosti, pa je bilo o konkretnih vprašanjih glede ustanovitve univerze v slovenski politiki še vedno veliko taktiziranja. Določeni krogi so bili mnenja, da naj se z ustanovitvijo počaka, dokler se ne razjasni vprašanje glede Trsta, ki se je zdel najprimernejši sedež nove slovenske univerze. Iz političnih razlogov so bili previdni tudi liberalci, saj se jim je zdelo, da je pobuda za ustanovitev univerze preveč v rokah katoliških krogov. Večina je videla najboljšo rešitev v okviru zagrebške univerze, kjer naj bi se organizirali posamezni slovenski oddelki, kjer bi se postopno pripravljali programi in kadri za samostojno slovensko univerzo.³⁷⁶ Dr. Slavič in njegov stanovski kolega na mariborskem bogoslovnem učilišču dr. Franc Ks. Lukman pa sta bila prepričana, da so trenutne razmere najugodnejše za ustanovitev slovenske univerze in sta spodbujala dr. Verstovška, da je potrebno z ustanavljanjem začeti takoj.³⁷⁷ Ker je v Ljubljani in Mariboru že delovala teološka šola, ki je imela kvalificirane učitelje in kjer so se izvajali skoraj identični programi kot na teoloških fakultetah v Zagrebu ali Gradcu, so bili teološki profesorji zelo odločni, da začnejo takoj izvajati fakultetni študij v okviru samostojne ljubljanske univerze. Tako so že 8. decembra 1918 Vseučiliški komisiji izročili spomenico, v kateri so zahtevali ustanovitev samostojne teološke fakultete v Ljubljani.³⁷⁸ O njej so sicer razpravljali šele 14. januarja 1919, a večina članov je bila tej odločitvi naklonjena. Zahtevali so le, da so vsa predavanja javna in da se izvajajo v slovenskem jeziku. Pozneje se je izkazalo, da so prav teologi s to svojo potezo odločilno prispevali k odločitvi komisije, da išče rešitve vprašanj o slovenski univerzi predvsem na domačih tleh.³⁷⁹ Dr. Verstovšek je februarja 1919 s podporo slovenskega podpredsednika vlade v Beogradu dr. Antona Korošca posredoval vladi sklepe komisije. Vlada je načelno dovolila ustanovitev univerze in zato odobrila prva potrebna sredstva. Zakon o ustanovitvi Univerze v Ljubljani je bil objavljen v Uradnem listu deželne vlade za Slovenijo 1. septembra 1919. Določeno je bilo,

³⁷⁵ Prim. Bogdan Kolar, Teološka fakulteta – del Univerze v Ljubljani, v: *AES* 32 (2010), str. 121–197, tukaj str. 123–124 (dalje: Kolar, Teološka fakulteta).

³⁷⁶ Prim. Tatjana Dekleva, Ustanovitev univerze v Ljubljani, v: *Ustanovitev Univerze v Ljubljani v letu 1919*, Ljubljana 2009, str. 29–42, tukaj str. 30–31 (dalje: Dekleva, Ustanovitev univerze v Ljubljani).

³⁷⁷ Navaja: Kolar, Teološka fakulteta, str. 123.

³⁷⁸ Prim. Kolar, Teološka fakulteta, str. 126.

³⁷⁹ Prim. Dekleva, Ustanovitev univerze v Ljubljani, str. 31.

da se lahko predavanja začnejo s študijskim letom 1919/20 v polnem obsegu na teološki, filozofski in pravoslovni fakulteti, na tehnični in medicinski fakulteti pa se predavanja začno samo za prvi oziroma za drugi letnik. Univerzitetni svet se je zbral na svoji konstitutivni seji 18. septembra, kjer so Teološko fakulteto zastopali dr. Aleš in dr. France Ušeničnik ter dr. Janez Zore. Takoj naslednji dan je imel prvo sejo tudi začasni kolegij Teološke fakultete, kjer so pripravili več predlogov imenovanj teoloških učiteljev.³⁸⁰ Dr. Aleš Ušeničnik je 3. oktobra 1919 na seji Univerzitetnega sveta predlagal imenovanje štirih profesorjev Teološke fakultete: dr. Franca Grivca za rednega profesorja osnovnega bogoslovja, dr. Josipa Srebrniča za rednega profesorja starokrščanskega slovstva in zgodovine, dr. Frana Lukmana za rednega profesorja historične dogmatike in dr. Matijo Slaviča za rednega profesorja za biblične vede stare zaveze.³⁸¹ Postopek izvolitve dr. Slaviča je bil končan konec semestra, tako da ga je lahko senat Teološke fakultete v Ljubljani 27. januarja 1920 izvolil za izrednega, 27. junija 1921 pa za rednega profesorja.³⁸²

5 UNIVERZITETNI PROFESOR IN REKTOR UNIVERZE V LJUBLJANI

Dr. Slavič je začel predavati na Teološki fakulteti v Ljubljani v drugem semestru leta 1920. Čeprav je imel takrat še vedno določene obveznosti v državni komisiji za meje, se je ponovno intenzivno posvetil svojemu primarnemu študijskemu področju, to je biblicistiki. Že v prvem letniku znanstvene revije Teološke fakultete *Bogoslovni vestnik* najdemo tako kar pet njegovih recenzij znanstvenih del iz biblicistike.³⁸³ Posebno pozornost zasluži pregledna znanstvena razprava o teorijah nastanka Pentatevha, kjer med drugim predstavi tudi znamenito Wellhausnovo teorijo o štirih virih Pentatevha, ki je pomenila preobrat v raziskovanju zgodovinskega avtorstva svetopisemskih knjig in je še danes neovrgljiva.³⁸⁴ V letu 1922 je preživel študijski semester na Papeškem bibličnem inštitutu v Rimu, kjer se je predvsem poglobljal v študij orientalskih jezikov in se tako pripravljaj na svoj življenjski projekt novega prevoda Svetega pisma v slovenščino. V študijskem letu 1924/25 je bil prvič izvoljen za dekana Teološke fakultete. Mandat dekana je opravljal še v študijskem letu 1930/31 in 1937/38, v letu po dekanskem mandatu (1925/26, 1931/32, 1938/39) pa je opravljal služ-

³⁸⁰ Prim. Kolar, Teološka fakulteta, str. 128–130.

³⁸¹ Zgodovinski arhiv in muzej Univerze (ZAMU), Zapisnik sej Univerzitetnega sveta, zv. I., 1919–1922.

³⁸² Prim. Marijan Smolik, Kronika državne Teološke fakultete (1919–1952), v: *BV* 29 (1969), št. 3–4, str. 171–178 (dalje: Smolik, Kronika državne Teološke fakultete).

³⁸³ Prim. F. Vigouroux, A. Brassac, L. Bacuez, *Manuel Biblique ou Cours d'Écriture Sainte à l'usage des séminaires*, Paris 1917–1920, v: *BV* 1 (1921), št. 1, str. 105–106; Pope H., *The catholic Student's »Aids« to the Bible*, London 1918, v: *BV* 1 (1921) 2, str. 184; A. Hudal, *Einleitung in die Bücher des Alten Testaments*, Leipzig 1920, v: *BV* 1 (1921), št. 3–4, str. 328.

³⁸⁴ Postanek pentatevha, v: *BV* 1 (1921), št. 3–4, str. 201–233.

bo prodekana. Tudi na ta način se je pripravljaj na prevzem najvišje vodstvene službe na Univerzi v Ljubljani, ko je bil njen rektor kar v dveh mandatih, prvič v letih 1932/34 in drugič v letih 1939/41. Skozi vsa leta druge svetovne vojne (1941–1945) pa je bil njen prorektor. Rektorsko službo so takrat ciklično opravljali dekani vsake posamezne članice Univerze. Obdobje Slavičevega službovanja na Rektoratu je gotovo spadalo med najbolj burna leta slovenske Univerze, ko je njen obstoj nekajkrat visel na nitki. Skoraj ves čas med obema vojnama je Univerzi zaradi finančnih ali političnih razlogov grozila okrnitev ali celo ukinitve. Vlada v Beogradu je vedno znova dala vedeti, da je v Jugoslaviji dovolj ena sama univerza v Beogradu, ki pa bi lahko imela nekatere fakultete tudi v Zagrebu in Ljubljani. Tudi zaradi Slavičeve izjemne požrtvovalnosti in diplomatske veščine je Univerza v njegovih dveh mandatih ne samo ohranila svojo neodvisnost, ampak tudi zgradila nekatere nove, nujno potrebne institucije.

5.1 Politični in finančni pritiski v času prvega rektorskega mandata

Zelo kritično za obstoj Univerze in posameznih fakultet je bilo celotno prvo leto njegovega mandata. Na svetosavski proslavi 27. januarja 1932 je prišlo do političnih demonstracij določenih študentskih združenj; študenti so povzročali nemire v mestu in po Univerzi trosili letake proti kralju in državi. To je pri beograjski vladi takoj sprožilo oster odziv in slovenski liberalni minister v vladi Albert Kramer je celo izjavil, da po takšnih demonstracijah od ljubljanske univerze ne bi smel ostati niti kamen.³⁸⁵ Vlada je v proračunskem letu 1932/33 takoj zmanjšala finančna sredstva za univerzo in dala navodilo za ukinitve Teološke, Medicinske, Tehnične in Pravne fakultete. V Ljubljani bi tako ostala samo Filozofska fakulteta. Ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman je že 10. februarja 1932 poslal pismo kralju Aleksandru in ministrskemu predsedniku, v katerem se je zavzel za ohranitev fakultet na Univerzi. Poudaril je velik pomen izobraževalnih ustanov za narod in državo in dal pri tem tudi nekatere pobude, kako bi v času recesije lahko varčevali tudi na tem področju. Predstavil je pomen izobraževanja duhovnikov na teološki fakulteti v domačem okolju, saj se lahko tam najbolj pripravijo tudi za poslanstvo ohranjanja narodne zavesti in državljanske pripadnosti.³⁸⁶

Dr. Slavič je bil izvoljen za rektorja na seji univerzitetnega sveta 3. junija 1932. Teološka fakulteta, ki je bila tisto leto na vrsti, da predlaga rektorja, je v postopek izvolitve prijavila tri kandidate: prof. Franca Grivca, prof. Franca Ušeničnika in prof. Matijo Slaviča. Od skupaj 31 glasov jih je dr. Slavič prejel 22,

³⁸⁵ Prim. Jože Ciperle in dr. Rektorji Univerze v Ljubljani, v: *Univerza v Ljubljani in njeni rektorji*, Ljubljana 2001, str. 19 (dalje: Ciperle, Rektorji Univerze).

³⁸⁶ Prim. Kolar, Teološka fakulteta, str. 145.

Grivec 7 in Ušeničnik enega.³⁸⁷ Že na prvi seji univerzitetne uprave 14. oktobra 1932, ki jo je vodil novoizvoljeni rektor dr. Slavič, je bilo na dnevnem redu iskanje rešitve za ureditev tekočega proračunskega financiranja. Rektor je napovedal sestavo delegacije, ki bo odpotovala v Beograd, da pri resornem ministrstvu doseže popravek finančnega proračuna za Univerzo. Hkrati bo moral ponovno prositi za odobritev dodatnih profesorskih nastavitev.³⁸⁸ Slavič si je pri tem želel pridobiti tudi podporo rektorja zagrebške univerze prof. Alberta Bazala, da bi tako obe univerzi skupaj lažje dosegli dogovor. Idejo o ustanovitvi koordinacije vseh treh jugoslovanskih univerz je podprlo tudi prosvetno ministrstvo v Beogradu.³⁸⁹ Hkrati pa je ministrstvo od rektorjev zahtevalo sodelovanje pri reorganizaciji univerz. Rektor je januarja na izredni seji univerzitetnega sveta poročal tudi o nameri ministristva, da se zaradi prevelikih stroškov zapre Medicinska fakulteta, Tehnična fakulteta pa se izloči iz Univerze. Tako rektor zagrebške kot rektor ljubljanske Univerze sta temu predlogu odločno nasprotovala.³⁹⁰

Nove študentske demonstracije so bile napovedane tudi za svetosavsko proslavo leta 1933. Rektor je na seji univerzitetne uprave opozoril na veliko nevarnost za obstoj Univerze, če bi do nemirov prišlo v prostorih Univerze. Predlagal je, da se Univerza konec januarja za štiri dni zapre in se tako prepreči dostop tujim provokatorjem.³⁹¹ Do študentskih demonstracij, ki jih je organizirala Zveza slušateljev, je kljub temu prišlo. Študentje so pozivali k bojkotu vpisa, dokler se ne uredijo vprašanja šolnin.³⁹² Posebno odmevne so bile demonstracije 24. februarja, kjer je skupina študentov v prostorih Univerze razobesila zastave in vzklikala »Dolj kralj!«. Ob rapalski komemoraciji so metali letake celo med predavanji. Po poročilu policije so demonstracije vodili separatisti in komunisti, kar je bilo razvidno že iz vsebine letakov. Rektor je moral o tem osebno poročati v Beograd.³⁹³ Minister za prosveto mu je očital, da ne zagotavlja avtonomije Univerze, ker ni preprečil politične zlorabe univerzitetnih prostorov ter je zaradi tega odredil odpoved predavanj na začetku drugega semestra, dokler se ne odkrijejo voditelji demonstracij in kaznujejo demonstranti. Po dolgih pogajanjih je rektor vendarle izposloval, da je lahko 26. aprila na Univerzi spet steklo redno delo. Ob tem pa je ministrstvo zahtevalo, da se Zveza slušateljev razpusti. Rektorju je uspelo doseči tudi dogovor o dodatnem

³⁸⁷ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega sveta, 3. 6. 1932.

³⁸⁸ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetne uprave, 14. 10. 1932.

³⁸⁹ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetne uprave, 25. 11. 1932.

³⁹⁰ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega sveta, 23. 1. 1933.

³⁹¹ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetne uprave, 25. 1. 1933.

³⁹² ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega senata, 2. 3. 1933.

³⁹³ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega sveta, 14. 4. 1933.

financiranju, tako so lahko odpravili varčevalne ukrepe. Hkrati pa se je moral rektor obvezati, da bodo sprejeli 30 judovskih študentov s Poljske, večinoma na Medicinsko fakulteto.³⁹⁴

Denarni pritiski in s tem povezani poskusi ukinitve posameznih fakultet so se nadaljevali tudi v drugem letu prvega Slavičevega mandata. Prosветno ministrstvo v Beogradu je na vse načine hotelo izpeljati načrt o reorganizaciji jugoslovanskih univerz, po katerem bi ločili »strokovne fakultete od historičnih«. V Ljubljani bi to pomenilo izločitev Tehnične fakultete, ki je zaradi potrebne opreme predstavljala veliko finančno breme. Ministrstvo jo je nameravalo preoblikovati v samostojno visoko šolo, ki bi spadala pod gospodarsko ministrstvo. Rektor je v razpravah v Beogradu dosledno zastopal stališče univerzitetnega senata ljubljanske Univerze o njeni nedeljivosti.³⁹⁵ Že pred tem je vse fakultete pozval k solidarni zaščiti Tehnične fakultete: »V duhu naše tradicije je treba drug drugemu solidarno stati ob strani.« Solidarnost je izrekel tudi dekan Teološke fakultete dr. F. Ušeničnik: »Vezani smo na življenje in na smrt.«³⁹⁶

Rektor dr. Slavič je poskušal reševati finančne težave Univerze tudi z oblikovanjem širšega vseučiliškega odbora, ki so ga sestavljale številne ugledne slovenske osebnosti. Odbor je s posebno poslanico pozval slovensko javnost k finančni podpori ljubljanske univerze, ki si mora zagotoviti nujno potrebno strokovno opremo in prostore za svojo dejavnost. Univerza je nujno potrebovala univerzitetno knjižnico. Senat je na rektorjevo priporočilo na seji 13. aprila 1934 sklenil, da Univerza, kljub nasprotovanju beograjskega prosvetnega ministrstva, začne z gradnjo knjižnice po načrtih prof. Jožeta Plečnika. Rektor si je neuspešno prizadeval, da bi vlada v proračunu za leto 1934/35 odobrila vsaj sredstva za kreditiranje velike naložbe, zato je gradnja napredovala zelo počasi.³⁹⁷

5.2 Drugi mandat, okupacija in revolucija

Za drugi rektorski mandat (1939–1941) je bil dr. Slavič izvoljen na redni seji univerzitetnega senata 23. junija 1939. Teološka fakulteta je tokrat predlagala štiri kandidate: poleg dr. Slaviča, ki je prejel 27 glasov, še dr. Grivca (6 glasov), dr. Gosarja (4 glasovi) in dr. Lukmana (2 glasova). Mandat je bil zaznamovan tako z optimizmom, ki ga je vlivalo praznovanje 20-letnice ustanovitve ljubljanske univerze, kot z negotovostjo, ki jo je napovedoval začetek druge svetovne vojne in okupacije. Kot najpomembnejšo nalogo prvega leta mandata je videl rektor prizadevanje za razširitev medicinskega študija na 5. in 6. semester. Samo na ta

³⁹⁴ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega sveta, 9. 6. 1933, in Zapisnik seje univerzitetnega senata, 19. 6. 1933.

³⁹⁵ Prim. Ciperle, *Rektorji Univerze*, str. 20.

³⁹⁶ ZAMU, Zapisnik izredne seje univerzitetnega senata, 30. 12. 1932.

³⁹⁷ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega senata, 13. 4. in 16. 6. 1934.

način bo namreč fakulteta lahko dosegla primerljivi nivo strokovnosti, ki bo zagotavljal tudi njen nadaljnji obstoj. Fakulteto, ki je imela samo dva letnika, je namreč želelo ministrstvo ukiniti že leta 1934 in študente usmeriti na bolj kvaliteten študij v Zagreb ali Beograd. Rektor Slavič je uspel pridobiti širši krog podpornikov tudi v vrhu slovenske politike, ki so se angažirali v pridobivanju sredstev in kadra za potrebno razširitev študija Medicinske fakultete. Idejo sta podrla tako slovenski minister v beograjski vladi dr. Anton Korošec kot ban dr. Marko Natlačen. Rektor je interveniral tudi pri knezu Pavlu in mu izročil obsežni elaborat, ki ga je pripravil dekan Medicinske fakultete prof. dr. E. Kansky.³⁹⁸ Pozneje je uspel izposlovati še dodatne kredite za potrebe Medicinske fakultete ter za gradnjo prirodoslovnega, anatomskega, kemičnega in strojniškega inštituta, za zavod za mineralogijo in za akademsko menzo.³⁹⁹

Rektor dr. Slavič si je veliko obetal tudi od praznovanja 20-letnice Univerze, zato je pripravo te slovesnosti skrbno načrtoval. Na proslavi, ki je potekala 16. in 17. decembra 1939 pod pokroviteljstvom samega kralja Petra II., je bil prisoten vrh slovenske politike in visoki gostje iz Beograda. Na slavnostni seji univerzitetnega senata 17. decembra so ministru dr. Antonu Korošču podelili častni doktorat ljubljanske univerze. Ob zadnji svetosavski proslavi na ljubljanski univerzi januarja 1941 je Senat na pobudo rektorja podelil častni doktorat za zasluge pri ustanavljanju ljubljanske univerze tudi nekdanjemu županu in ministru dr. Ivanu Hribarju.⁴⁰⁰

Konec poletja 1940 so se spet začeli večji študentski protesti, ki so resno ogrozili začetek novega študijskega leta. Komunistični aktivisti so preko akademskih društev in klubov spodbujali nemire med študenti in razširjali letake s sovražnimi napisi proti rektorju in proti Univerzi. Minister je ukazal rektorju, da morajo do 20. oktobra iz društev odstraniti vse vidne komuniste.⁴⁰¹ Rektor kljub sklepu Senata ni uvedel disciplinskega postopka proti članom Slovenskega kluba, ki jim je bila očitana komunistična propaganda med letovanjem v Prekmurju.⁴⁰² Zavrne pa pobudo študentov za ustanovitev Akademskega društva prijateljev Sovjetske zveze, ker takšno društvo zaradi svojega političnega značaja ne bi bilo v skladu z univerzitetno zakonodajo.

Dr. Slavič je 14. junija 1941 zadnjič kot rektor vodil sejo univerzitetnega sveta, kjer je podal tudi obsežno zaključno poročilo o svojem delu. V njem je najprej predstavil nov položaj, v katerem se je znašla ljubljanska Univerza in njeno vodstvo z aprilsko okupacijo. Zaradi nevarnosti demonstracij in vdora

³⁹⁸ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega senata, 6. 6. 1940.

³⁹⁹ Prim. Ciperle, *Rektorji Univerze*, str. 20.

⁴⁰⁰ ZAMU, Zapisnik izredne seje univerzitetnega senata, 24. 1. 1941.

⁴⁰¹ ZAMU, Zapisnik izredne seje univerzitetnega senata, 27. 9. 1940.

⁴⁰² ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega senata, 29. 11. 1940.

vojaštva v Univerzo je ukazal začasno zapreti poslopje Univerze. Po dveh tednih zaprtja se je delo na univerzi nadaljevalo po programu. Razmere so od vodstva, še posebej od rektorja zahtevale veliko diplomatske spretnosti, saj je italijanska zasedbena oblast videla v univerzi veliko priložnost za uveljavitev svojega vpliva v ključnih izobraževalnih in znanstvenih ustanovah naroda. Senat je 19. aprila sklenil, da se delegacija Univerze uradno predstavi civilnemu komisarju okupacijskih sil in skuša zagotoviti Univerzi kolikor toliko normalno delovanje.⁴⁰³ Dr. Slavič je bil kot predstojnik najvišje akademske ustanove 27. maja imenovan v sosvet (konzulto) Ljubljanske pokrajine, za kar ga je po vojni nova oblast na procesu 4. julija v odsotnosti obsodila kot izdajalca.⁴⁰⁴ Okupatorske oblasti so bolj ali manj redno zagotavljale financiranje delovanja Univerze in celo nadaljevanje začelih gradbenih projektov. Odposlanec prosvetnega ministrstva v Rimu prof. Maver je rektorju zagotovil, da nove oblasti ne bodo ničesar rušile, okrepili pa bodo določena študijska področja na Pravni in na Filozofski fakulteti z vsebinami italijanskega pravnega reda in kulture.⁴⁰⁵ Rektorju je tudi uspelo obvarovati komaj zgrajene prostore univerzitetne knjižnice pred nameravano vojaško zasedbo in je odredil takojšnjo selitev knjižničnega fonda v nove prostore.⁴⁰⁶

Junija 1941 je bil za novega rektorja izvoljen zgodovinar dr. Milko Kos, za prorektorja pa dr. Slavič.⁴⁰⁷ To funkcijo je Slavič opravljal vse do poletja leta 1945. Po kapitulaciji Italije jeseni 1943 ter nemški okupaciji in ustanovitvi Rupnikove Ljubljanske pokrajine so se razmere na Univerzi zelo poslabšale. Vodenje ustanove, ki se ni želela politično opredeljevati, je postajalo v tem času vedno večjega zaostrovanja državljskega spopada skrajno naporno. Velik del tega bremena je moral nositi prav prorektor dr. Slavič, ki je bil ne samo zaradi najdaljšega staža v vodstvu Univerze, temveč tudi zaradi svojih mednarodnih diplomatskih izkušenj najbolj usposobljen za vzdrževanje odnosov Univerze z oblastniki. Iz izkušenj je vedel, da želi vsaka oblast uporabiti univerzo za utrjevanje svoje oblasti. Sovražni in zaničevalni odnos italijanske in avstrijsko-nemške politike do slovenstva je na lastni koži izkusil na pogajanjih za meje po prvi svetovni vojni, zato novim oblastnikom ni zaupal, čeprav se je moral z njimi pogajati. Hkrati pa je tudi že lahko slutil nevarnosti nove revolucionarne slovenske oblasti, ki se je počasi porajala. Zle slutnje so mu lahko prebudile že študentske demonstracije v zadnjih predvojnih letih, ki jih je peščica komunističnih agitatorjev izkoriščala za svoje ozke politične interese in jim pri tem ni bilo mar ne za usodo Univerze ne študentov. Dokončno pa mu je lahko

⁴⁰³ ZAMU, Zapisnik izredne seje univerzitetnega senata, 19. 4. 1941.

⁴⁰⁴ Prim. Jera Vodušek Starič, *Prevzem oblasti 1944–1946*, Cankarjeva založba, Ljubljana 1992, str. 275–276 (dalje: Vodušek Starič, *Prevzem oblasti*).

⁴⁰⁵ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega senata, 12. 5. 1940.

⁴⁰⁶ ZAMU, Zapisnik izredne seje univerzitetnega senata, 7. 5. 1941.

⁴⁰⁷ ZAMU, Zapisnik seje univerzitetnega sveta, 14. 6. 1941.

postalo jasno, kaj čaka nasprotnike revolucije po dveh odmevnih umorih, ki so ju izvršili pripadniki revolucije sredi Ljubljane. 26. maja 1942 je bil namreč pri belem dnevu ubit profesor Teološke fakultete, velik domoljub in karizmatični študentski voditelj dr. Lambert Ehrlich, 13. oktobra istega leta pa prav tako sredi Ljubljane nekdanji ban dr. Marko Natlačen, eden vodilnih slovenskih krščanskih politikov tedanjega časa. Slaviču je moralo postajati vedno bolj jasno, da nova oblast ne bo poznala nobene tolerance do drugače mislečih in si bo tudi avtonomijo univerze in znanosti razlagala na povsem svoj način. Vse to je počasi izčrpavalo njegove moči, tako fizične kot psihične, zato ne preseneča, da se je skupaj s številnimi drugimi 5. maja 1945 umaknil iz Slovenije.⁴⁰⁸ Zatočišče je našel v eni izmed župnij pri Bolzanu v Italiji, kjer je preživel tri leta. V njegovem službenem listu na Univerzi je zapisano, da je bil po odloku ministra za prosveto Narodne vlade Slovenije 10. maja 1945 »odstavljen iz dosedanje službe in položaja«. Nova revolucionarna oblast ga je na procesu 4. julija 1945 zaradi njegovega formalnega članstva v konzultu kolektivno z vsemi drugimi 12 člani v odsotnosti obsodila na deset let zapor, odvzem narodne časti, prisilno delo in odvzem treh četrtin premoženja.⁴⁰⁹ Po amnestiji leta 1947 se je dr. Slavič smel vrniti v Slovenijo. Po sklepu Ministrstva za prosveto Ljudske republike Slovenije je s 1. januarjem 1948 lahko spet začel poučevati kot redni profesor na Teološki fakulteti Univerze v Ljubljani. Ko je Svet za prosveto in kulturo pri Vladi Republike Slovenije 4. marca 1952 ukinil Teološko fakulteto kot javno ustanovo in so njeni profesorji izgubili status javnih uslužbencev, se je upokojil.⁴¹⁰ Vendar je na Teološki fakulteti predaval še nadaljnjih šest let, skoraj vse do smrti leta 1958.⁴¹¹

6 PREVAJALEC SVETEGA PISMA

Po vrnitvi v Slovenijo je dr. Slavič vse svoje moči posvetil predavanjem na Teološki fakulteti in prevajanju Svetega pisma. Za študente je že med vojno pripravil za tisk izredno temeljito in pregledno delo *Uvod v Sveto pismo Stare zaveze* (Ljubljana 1945), ki pa je zaradi vojnih in povojnih razmer ostalo v tipkopisu in krtačnih odtisih. Učbenik so študentje teologije uporabljali še več desetletij, vse do novih pokoncilskih izdaj svetopisemskih uvodov. Njegova glavna skrb pa je vejala prevajanju Svetega pisma stare zaveze. Slavič velja za prvega katoliškega strokovnjaka na Slovenskem, ki je dosledno prevajal Sveto pismo

⁴⁰⁸ Prim. Vrtnjak, Matija Slavič in njegovo delo za Prekmurje, str. 333, kjer navaja pričevanje nekega bivšega študenta, ki se je 5. maja na ljubljanski železniški postaji srečal z odhajajočim Slavičem: »Profesor dr. Matija Slavič se mi prijazno nasmehne, ko ga pozdravim. Čisto drugačen se mi zdi, kot je bil pri predavanjih o sv. pismu stare zaveze. Kot Mojzesu mu je obraz žarel, kadar nam je opisoval svoje potovanje na Sinajsko goro ... Danes mu težke skrbi orjejo globoke brazde v čelo ...«

⁴⁰⁹ Prim. Vodušek Starič, *Prevzem oblasti*, str. 276.

⁴¹⁰ Prim. Kolar, Teološka fakulteta, str. 152.

⁴¹¹ Prim. Smolik, Kronika državne Teološke fakultete, str. 176.

po hebrejskem izvirniku.⁴¹² Tik pred začetkom vojne mu je uspelo izdati prvih šest knjig stare zaveze.⁴¹³ Kolega dr. Andrej Snoj je nov prevod predstavil kot dolgo pričakovano delo, ki ustreza vsem sodobnim bibličnim in prevajalskim kriterijem.⁴¹⁴ Da bi lahko čim prej dokončal prevod, je Slavič počasi prepuščal predavanja svojemu nasledniku na Teološki fakulteti prof. dr. Jakobu Aleksiču (1897–1980), sam pa se je intenzivno posvetil prevajanju, ker je čutil, da se mu čas izteka. Prevajal je vse do julija 1958, tri mesece pred svojo smrtjo, ko mu je odpovedalo še zadnje oko.⁴¹⁵ Uspelo mu je prevesti vse knjige stare zaveze, omahnil pa je ravno na začetku prevajanja malih prerokov. To delo je končal prof. Aleksič, ki je knjigo prevedel po Vulgati. Ker je mariborski škof dr. Maksimilijan Držečnik uspel leta 1958 nepričakovano od državnih oblasti pridobiti dovoljenje za prvo izdajo Svetega pisma v novi državi, so Slavičevi kolegi na fakulteti (prof. J. Aleksič, prof. A. Snoj in prof. S. Cajnkar) z združenimi močmi pregledali njegove prevode, jih opremili z dodatnimi uvodi in opombami ter že konec leta 1958 pripravili za izdajo prvo od štirih knjig novega prevoda Svetega pisma.⁴¹⁶ Knjiga je izšla naslednje leto, ko je mariborsko-lavantinska škofija obhajala stoletnico prenosa škofijskega sedeža iz Št. Andraža v Maribor. Zaradi teh okoliščin se je tega prevoda oprijelo ime »mariborska izdaja«. Upravičeno pa bi ga lahko imenovali tudi Slavičevo Sveto pismo.

VIRI IN LITERATURA

Arhivski viri

Zgodovinski arhiv in muzej Univerze v Ljubljani (ZAMU)

Zapisniki sej univerzitetnega sveta

Zapisniki sej univerzitetnega senata

Zapisniki sej univerzitetne uprave

⁴¹² Prim. France Rozman, Matija Slavič, prevajalec Svetega pisma, v: *Zbornik referatov. Matija Slavič 1877–1958* (ur. Stanko Ojnik), Pravnozgodovinski inštitut Pravne fakultete: Fundacija dr. Antona Trstenjaka, Maribor 1997, str. 43–55.

⁴¹³ *Sveto pismo Stare zaveze*. Prvi del. *Pet Mojzesovih knjig in Jozuetova knjiga*, Celje: Družba sv. Mohorja, 1939. 650 + (XVI) str.

⁴¹⁴ Prim. Andrej Snoj, Dr. Matija Slavič: Sveto pismo stare zaveze, v: *Književni glasnik* 7 (1940), št. 2, str. 30–34, kjer navaja, da Slavičev prevod ustreza vsem zahtevam sodobnega prevajanja Svetega pisma, in sicer, da je prirejen po izvirnem besedilu, da je točen in jasen ter da je podan v lepem knjižnem jeziku.

⁴¹⁵ Govor izrednega profesorja dr. J. Aleksiča, str. 45.

⁴¹⁶ *Sveto pismo Stare zaveze*. Prvi del: *Zgodovinske knjige*. Iz hebrejskega jezika prevedel dr. Matija Slavič. Maribor: Lavantinski škofijski ordinariat, 1959. 795 + (III) str.; v istem letu je izšel tudi drugi del: *Sveto pismo Stare zaveze*. Drugi del: *Zgodovinske knjige. Poučne knjige*. Tekste iz hebrejskega jezika je prevedel dr. Matija Slavič, Tekste iz grškega jezika pa dr. Francišek Jere, Maribor: Lavantinski škofijski ordinariat, 1959. 778 str., naslednje leto pa tretji del: *Sveto pismo Stare zavete*. Tretji del: *Preroške knjige*. Velike preroke je prevedel dr. Matija Slavič, Male preroke pa dr. Jakob Aleksič, Maribor: Lavantinski škofijski ordinariat, 1960. 735 str.

Literatura

- Aleksič, Jakob, Slavič Matija, v: *Slovenski biografski leksikon III*, Ljubljana 1960–1971, str. 358–359.
- – – In memoriam, v: *Spominski zbornik Teološke fakultete* (ur. Franc Grivec), Ljubljana 1958, str. 37–48.
- Ciperle, Jože, Po poti do univerze v Ljubljani, v: *Ustanovitev Univerze v Ljubljani v letu 1919*, Ljubljana 2009, str. 11–28.
- Ciperle Jože in dr., Rektorji Univerze v Ljubljani, v: *Univerza v Ljubljani in njeni rektorji*, Ljubljana 2001, str. 7–45.
- Kolar, Bogdan, Teološka fakulteta – del Univerze v Ljubljani, v: *AES* 32 (2010), str. 121–197.
- Kuzmič, Franc, Bibliografija Matije Slaviča, v: *Zbornik soboškega muzeja* 9/10 (2007), str. 269–280.
- Dekleva, Tatjana, Ustanovitev univerze v Ljubljani, v: *Ustanovitev Univerze v Ljubljani v letu 1919*, Ljubljana 2009, str. 29–42.
- Dolinar, France M., Frintaneum (Avguštin) in Cerkev na Slovenskem, v: *BV* 67 (2007), št. 1, str. 19–22.
- Grmič, Vekoslav, Ob 120-letnici rojstva teologa, publicista in narodnoobrambnega delavca dr. Matije Slaviča, v: *Časopis za zgodovino in narodopisje* 68 (1997), št. 2, str. 155–156.
- Matjaž, Maksimilijan, Jurij Japelj, prevajalec Svetega pisma in nosilec reformnih idej škofa Herbersteina, v: *Kamniški zbornik* 18 (2006) str. 107–111.
- – – Slomškova prizadevanja za slovensko Sveto pismo, v: *SHS* 11 (2011), št. 2–3, str. 867–884.
- Ojnik, Stanko, Dr. Matija Slavič v usodnih časih prekmurskih Slovencev, v: *Zbornik referatov. Matija Slavič 1877–1958* (ur. Stanko Ojnik), Maribor 1997, str. 11–24.
- Rozman, France, Katedra za biblične vede, v: *BV* 50 (1990), št. 1–2, str. 54–62.
- – – Matija Slavič, prevajalec Svetega pisma, v: *Zbornik referatov. Matija Slavič 1877–1958* (ur. Stanko Ojnik), Maribor 1997, str. 43–55.
- – – Prevajanje Svetega pisma na Slovenskem, v: *BV* 50 (1990), str. 427–442.
- Slavič, Matija, *Naše Prekmurje. Zbrane razprave in članki* (ur. Viktor Vrtnjak), Pomurska založba, Murska Sobota 1999.
- Smej, Jože, Slavič, Matija, v: *Enciklopedija Slovenije*, Zv. 11, Ljubljana 1997, str. 127–128.
- – – Odmevi Slavičevega dela za osvoboditev Prekmurcev v zbornikih Stopinje in v knjigi dr. Zsiga Tibor, Muravidetöl Trianonig, v: *Zbornik referatov. Matija Slavič 1877–1958* (ur. Stanko Ojnik), Maribor 1997, str. 35–41.
- Smolik, Marijan, Kronika državne Teološke fakultete (1919–1952), v: *BV* 29 (1969), št. 3–4, str. 171–178.
- Teply, Bogo, Dr. Fran Kovačič in dr. Matija Slavič - njuno delo za Prekmurje, v: *Panonski zbornik* (ur. Franc Zadravec et al.), Murska Sobota 1966, str. 310–321.
- Vrtnjak, Viktor, Delo dr. Matije Slaviča in njegov pomen za Prekmurje, v: *Stopinje* 1999, str. 47–49.
- – – Matija Slavič in njegovo delo za Prekmurje, v: *Matija Slavič, Naše Prekmurje* (ur. Viktor Vrtnjak), Murska Sobota 1999, str. 315–348.
- Vodušek Starič, Jera, *Prevzem oblasti 1944–1946*, Cankarjeva založba, Ljubljana 1992.

POVZETEK

Dr. Matija Slavič, teolog in profesor, prevajalec Svetega pisma, diplomat in domoljub, je po temeljiti teološki in jezikovni izobrazbi na dunajskem Frintaneumu postal najprej profesor bibličnih ved Stare zaveze in orientalskih jezikov na bogoslovnem učilišču v Mariboru. Ob koncu prve svetovne vojne je kot član slovenskega dela jugoslovanske delegacije na mirovni konferenci v Parizu kot ekspert za Prekmurje zaslužen za priključitev večjega dela prekmurskih Slovencev matičnemu narodu. Bil je med prvimi profesorji novonastale ljubljanske univerze in v dveh mandatih (1932/34 in 1939/41) tudi njen rektor. Ves čas okupacije je opravljal službo prorektorja in z veliko diplomatsko spretnostjo vzdrževal odnose Univerze s civilno oblastjo. Po vojni se je poleg profesure na Teološki fakulteti posvetil predvsem prevajanju Svetega pisma Stare zaveze, ki ga je dosledno prevajal po hebrejskem izvirniku.

KLJUČNE BESEDE: *Matija Slavič (1877–1958), Ljubljanska univerza, Teološka fakulteta, prevod Svetega pisma Stare zaveze, Prekmurje*

Summary

MATIJA SLAVIČ – TEACHER, BIBLICAL SCHOLAR, STATESMAN

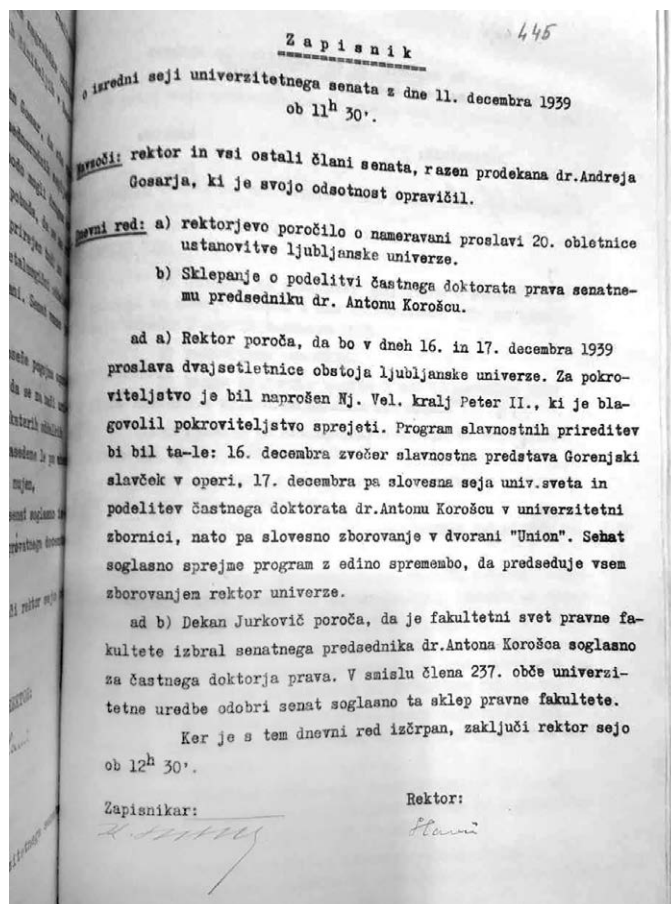
Matija Slavič, PhD, a theologist and professor, translator of the Bible, a diplomat and a patriot, following his thorough theological and linguistic education at the Frintaneum in Vienna first became a professor of Biblical studies of the Old Testament and Oriental languages at the theological school in Maribor. At the end of World War 1, he is credited for the annexation of the major part of Prekmurje Slovenians to the motherland as a member of the Slovenian part of the Yugoslav delegation at the peace conference in Paris and an expert for Prekmurje. He was one of the first professors of the newly founded University of Ljubljana and its rector for two mandates (1932/34 and 1939/41). During the entire period of the occupation, he was a vice-rector and maintained good relations between the University and civil authorities using his great diplomatic skill. After the war, in addition to lecturing at the Faculty of Theology he devoted most of his efforts to translating the Old Testament of the Bible, which he translated strictly following the Hebrew original.

KEYWORDS: *Matija Slavič (1877–1958), University of Ljubljana, Faculty of Theology, translation of the Old Testament of the Bible, Prekmurje*

PRILOGE

Sl. 1: Etnografska sekcija delegacije Kraljevine SHS v Parizu, M. Slavič je drugi z desne v zadnji vrsti (Pokrajinski arhiv Maribor).

Sl. 2: Zapisnik seje senata UL, 11. december 1939 (ZAMU).